

Т. Ю. ГАБРІЕЛОВА
С. Л. ЛИТВИНЕНКО
О. В. БАНОВ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ДОСТАВКИ СПЕЦІАЛЬНИХ КАТЕГОРІЙ ВАНТАЖІВ

КОНДОР

YAKABOO.UA

ГАБРІЕЛОВА Тетяна Юріївна

Кандидат економічних наук, доцент, координатор програм професійного навчання ТОВ «5 ПІЕЛЬ», інструктор Українського авіаційного сервісного центру, сертифікований спеціаліст IATA та FIATA, Почесний працівник авіаційного транспорту України.

Сфера наукових інтересів — теоретико-методологічні засади розвитку вантажних авіаційних перевезень та логістики, організація бізнес-освіти, а також менеджмент вищих навчальних закладів України.

Автор понад 75 наукових та навчально-методичних праць, в тому числі: підручника та 3 навчальних посібників з грифом МОН України, 2 монографій, 25 статей у фахових виданнях України та провідних виданнях інших країн і 15 методичних рекомендацій.

ЛІТВІНЕНКО Сергій Леонідович

Кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри менеджменту ПВНЗ «Європейський університет», постійний член робочих груп і нарад щодо розвитку транспортно-логістичного забезпечення України, учасник спільних проектів України та Європейського Союзу.

Напрямки наукової діяльності — вирішення теоретико-методологічних та організаційно-економічних проблем управління підприємствами транспорту в умовах трансформаційних змін.

Автор 125 наукових та навчально-методичних праць, в тому числі 2 підручників та 3 навчальних посібників з грифом МОН України, 5 монографій, 36 статей у фахових виданнях України та провідних виданнях зарубіжних країн, 8 глав у колективних монографіях і 10 методичних рекомендацій.

БАНОВ Олексій В'ячеславович

Інструктор Українського авіаційного сервісного центру, відомий спеціаліст-практик, сертифікований спеціаліст IATA з перевезення небезпечних та швидкопусувних вантажів, а також живих тварин.

Начальник відділу вантажних перевезень ТОВ «Універсальне агентство» (1995–1997 рр.); помічник представника авіакомпанії «Uzbekistan Airways» (1997–2002 рр.); заступник директора ТОВ «Український центр координації авіа-перевезень» (2002–2004 рр.); начальник відділу авіаційних вантажних перевезень авіакомпанії «Донбасаеро» (2004–2006 рр.); директор представництва ІСД-Авіа (2006–2007 рр.); начальник відділу вантажних перевезень ТОВ «Українська хендлінгова компанія» (2007–2009 рр.). Автор підручника з грифом МОН України.

Зміст

Передмова.....	6
Розділ 1. Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів повітряним транспортом.....	8
1.1. Спеціальні вантажі, їх загальна класифікація. Особливості організації та технології доставки спеціальних вантажів.....	8
1.2. Особливості доставки та регулювання перевезень небезпечних вантажів	10
1.3. Організаційно-технологічні особливості доставки небезпечних вантажів повітряним транспортом.....	13
1.3.1. Регулювання перевезень небезпечних вантажів. Класифікація небезпечних вантажів.....	13
1.3.2. Ідентифікація небезпечних вантажів. Довідники, технічні інструкції з безпечноого перевезення небезпечних вантажів.....	26
1.3.3. Тара, упакування та маркування небезпечних вантажів.	31
1.3.4. Документація, що оформлюється під час доставки небезпечних вантажів.....	37
1.3.5. Процедури обробки небезпечних вантажів.....	41
1.3.6. Забезпечення безпеки польотів при інцидентах із небезпечними вантажами.....	45
1.4. Особливості доставки живих тварин повітряним транспортом.....	46
1.4.1. Загальні положення та регулювання перевезень живих тварин.....	46
1.4.2. Класифікація живих тварин та особливості їх поведінки.....	49
1.4.3. Планування перевезень живих тварин. Обов'язки вантажовідправника та перевізника.....	52
1.4.4. Тара, упакування та маркування вантажу живих тварин.....	53
1.4.5. Оформлення документації при перевезенні живих тварин.....	61
1.4.6. Процедури обробки та сумісність живих тварин	63
1.4.7. Застосування тарифів при перевезенні живих тварин.....	65
1.5. Організація доставки швидкопсувних вантажів повітряним транспортом	68
1.5.1. Види швидкопсувних вантажів, вимог до їх стану при доставці повітряним транспортом.....	68
1.5.2. Особливості міжнародної доставки швидкопсувних вантажів.....	71
1.5.3. Оформлення документації при перевезенні швидкопсувних вантажів.	72
1.5.4. Вимоги до тари, упакування, маркування вантажів. Холодаагенти.	73
1.5.5. Процедури обробки швидкопсувних вантажів.....	76
1.5.6. Особливі умови перевезення, обробки та упакування окремих видів швидкопсувних вантажів.....	78

1.6. Організація доставки коштовних вантажів повітряним транспортом...	81
1.6.1. Класифікація коштовних вантажів.....	81
1.6.2. Тара, упакування та маркування коштовних вантажів.....	82
1.6.3. Оформлення документації при перевезенні коштовних вантажів.	83
1.6.4. Порядок приймання, видачі, обробки та зберігання коштовних вантажів. Заходи безпеки при перевезенні коштовних вантажів.....	83
1.6.5. Особливості застосування тарифів при доставці коштовних вантажів, оголошення цінності та розрахунок збору за оголошенну цінність.....	85
1.7. Особливості доставки великовагових, негабаритних та довгомірних вантажів повітряним транспортом.....	89
1.7.1. Поняття великовагових, негабаритних та довгомірних вантажів та їх класифікація Транспортні засоби, що використовуються для доставки.....	89
1.7.2. Організація перевезень та особливості обробки великовагових, негабаритних та довгомірних вантажів.	93
1.7.3. Механізація процесів обробки великовагових, негабаритних та довгомірних вантажів.....	95
1.7.4. Організація чартерних вантажних перевезень.....	100
1.8. Доставка інших спеціальних вантажів повітряним транспортом...	107
1.8.1. Перевезення об'єднаного (консолідованого) вантажу, людських останків та несупроводжуваного багажу	107
1.8.2. Перевезення «вологих» вантажів, вантажу, що має сильний/неприємний запах, вантажу з супровідними особами.....	114
Розділ 2. Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів автомобільним транспортом.....	131
2.1. Види спеціальних вантажів, які доставляються автотранспортом.....	131
2.2. Нормативно-правове регулювання перевезень різних видів спеціальних вантажів автомобільним транспортом.....	133
2.3. Транспортні засоби для перевезення спеціальних вантажів.....	135
2.4. Засоби для зберігання спеціальних вантажів.....	189
2.5. Особливості доставки небезпечних вантажів автомобільним транспортом.....	194
2.6. Особливості доставки швидкопусувних вантажів автомобільним транспортом.....	201
2.7. Особливості доставки живих тварин автомобільним транспортом..	207
2.8. Особливості доставки коштовних вантажів автомобільним транспортом	208
2.9. Перевезення будівельних вантажів.....	209
2.10. Правила перевезень навалювальних вантажів.....	209
2.11. Перевезення продукції лісової та деревообробної промисловості.	210
2.12. Перевезення продукції металургійної промисловості.....	211
2.13. Перевезення продукції харчової промисловості.....	212

Розділ 3. Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів залізничним транспортом.....	215
3.1. Види спеціальних вантажів, які доставляються залізничним транспортом.	215
3.2. Нормативно-правове регулювання доставки різних видів спеціальних вантажів залізничним транспортом.....	217
3.3. Транспортні засоби для перевезення спеціальних вантажів залізничним транспортом.....	220
3.4. Засоби для зберігання спеціальних вантажів.....	230
3.5. Особливості доставки небезпечних вантажів залізничним транспортом... ..	234
3.6. Особливості доставки швидкопсувних вантажів залізничним транспортом.....	240
3.7. Особливості доставки живих тварин залізничним транспортом.....	246
3.8. Особливості доставки коштовних вантажів залізничним транспортом....	248
3.9. Перевезення вантажів навалом та насипом.....	248
3.10. Перевезення вантажів, що підлягають фітосанітарному контролю....	249
3.11. Перевезення лісових вантажів, металопродукції та металолому.....	251
3.12. Перевезення залізобетонних виробів та автотракторної техніки.....	261
3.13. Перевезення інших спеціальних вантажів.....	265
Розділ 4. Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів морським та внутрішнім водним транспортом.....	269
4.1. Види спеціальних вантажів, які доставляються морським та внутрішнім водним транспортом.....	269
4.2. Нормативно-правове регулювання доставки різних видів спеціальних вантажів морським та внутрішнім водним транспортом.....	273
4.3. Транспортні засоби для перевезення спеціальних вантажів.....	275
4.4. Засоби для зберігання спеціальних вантажів.....	295
4.5. Особливості доставки небезпечних вантажів морським та внутрішнім водним транспортом.....	300
4.6. Особливості доставки швидкопсувних вантажів морським та внутрішнім водним транспортом.....	309
4.7. Особливості доставки живих тварин морським та внутрішнім водним транспортом.....	318
4.8. Особливості доставки коштовних вантажів морським та внутрішнім водним транспортом.....	319
Обов'язкові та додаткові задачі.....	324
Довідково-інформаційні дані для розв'язування прикладів і обов'язкових та додаткових задач	333
Предметний покажчик.....	349
Іменний покажчик.....	351
Словник.....	352
Список літератури.....	359
Додатки.....	367

ПЕРЕДМОВА

Підручник «Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів» пропонується для студентів спеціальності «Транспортні технології» (за видами) транспортних навчальних закладів України.

Загальна номенклатура вантажів, які вимагають спеціальних умов доставки на різних видах транспорту, постійно розширяється. Знання специфічних умов доставки таких категорій вантажів необхідне для розробки найбільш оптимальних технологій їх перевезення в умовах посилення конкурентної боротьби на відповідних ринках та в умовах суттєвого падіння платоспроможного попиту на перевезення.

Знання та уміння спеціалістів, які організовують доставку допомагають досягти її прискорення, скорочення експлуатаційних витрат, забезпечення ціlostі вантажів, ефективного використання повітряного та інших видів транспорту в цілому. А отже, підготовка фахівців з транспортних технологій неможливі без знань основних понять про організацію та технологію доставки спеціальних категорій вантажів різними видами транспорту, засобів забезпечення ціlostі вантажів і безпеки вантажних перевезень.

Метою опанування підручника «Організація та технологія доставки спеціальних категорій вантажів» є забезпечення інтелектуальних умов для прийняття фахівцем правильних рішень під час виконання вантажних перевезень; забезпечення достатнього рівня підготовки у галузі організації доставки вантажів; наданні знань з організації і технології доставки спеціальних вантажів; оформленні перевізної документації, чинних правил та міжнародних стандартів доставки спеціальних вантажів; вибору технічних засобів для доставки та обробки вантажів; забезпеченні високого рівня якості обслуговування вантажної клієнтури.

У сучасній навчальній літературі у сфері організації та технології перевезень замало комплексних видань з організації доставки вантажів різними видами транспорту, майже немає видань з авіаційних вантажних перевезень, що негативно впливає на якість навчання студентів. Тож автори видання мали на меті систематизоване викладення ком-

плексу знань з організації доставки спеціальних вантажів авіаційним та іншими видами транспорту. В підручнику наведена інформація про організацію і технологію перевезень небезпечних, живих, швидкопсувних, коштовних, великовагових, негабаритних вантажів авіаційним транспортом, перевезення спеціальних вантажів автомобільним, залізничним і морським та внутрішнім водним транспортом.

Підручник підготовлений на основі чинних міжнародних та національних нормативно-правових документів, що регулюють доставку спеціальних вантажів повітряним транспортом, а також іншими видами транспорту. Також джерелами інформації стали наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених, навчально-методична література, періодичні видання.

Основний матеріал підручника викладено у чотирьох розділах, за видами транспорту. Основні поняття і ключові слова зведені у предметний покажчик. У додатах наведено класифікацію вантажів, зразки перевізних документів, вимоги до тари, упакування, маркування, умов доставки вантажів. У підручнику наведено тести, приклади розв'язання задач, контрольні питання та обов'язкові й додаткові задачі, що має сприяти практичному засвоєванню матеріалу та вмінню розв'язувати конкретні практичні завдання.

Внесок авторів такий: Т. Ю. Габрієлова одноосібно розробила 1.3; С. Л. Литвиненко особисто розробив 1.7, 2.3–2.5, 3.3–3.5, 3.11–3.12; 4.3–4.5; Т. Ю. Габрієлова та С. Л. Литвиненко спільно розробили 2.1, 2.2, 2.6–2.13, 3.1, 3.2, 3.6–3.10, 3.13, 4.1, 4.2, 4.6–4.8, передмову, покажчики, словник; Т. Ю. Габрієлова і О. В. Баннов спільно розробили 1.4–1.6, 1.8; всі автори спільно розробили 1.1, 1.2, задачі, довідково-інформаційні дані для їх розв'язання та додатки.

Авторський колектив висловлює щиру подяку за допомогу у підготовці видання до друку Українському авіаційному сервісному центру та особисто **I.A. Чернявському**, В.М. Бойку, Г.В. Шараю, Л.В. Чернявській, а також професорам І.П. Садловській, В.К. Мироненку та А.М. Новіковій. Автори підручника будуть вдячні за критичні зауваження, рекомендації та побажання.

Розділ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ДОСТАВКИ СПЕЦІАЛЬНИХ КАТЕГОРІЙ ВАНТАЖІВ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

1.1. Спеціальні вантажі, їх класифікація. Особливості організації та технології доставки спеціальних вантажів

Вантаж — це майно, що перевозиться або прийняте до перевезення повітряним транспортом, окрім поштових відправлень, бортових припасів, які необхідні для виконання рейсу, та багажу, що перевозиться згідно з багажною квитанцією пасажира.

Практика організації транспортного процесу потребує поділу вантажів за різноманітними класифікаційними ознаками: фізичним станом, спільністю фізико-хімічних властивостей, об'ємно-масовими характеристиками, видами тари, пристосованістю до навантажувально-розвантажувальних робіт, режимами перевезення та зберігання тощо. Єдиної класифікації вантажів для усіх видів транспорту немає. Для кожного виду транспорту є свої відмінності у класифікації вантажів.

Поняття «спеціальні вантажі» використовується на багатьох видах транспорту. Взагалі під терміном «спеціальний вантаж» розуміють вантаж, який має специфічні властивості та потребує спеціальних умов перевезення, перевантаження та зберігання. Специфічні властивості такого вантажу суттєво впливають на весь процес організації та технології перевезень. Під час перевезення таких вантажів ставляться особливі вимоги до дотримання вимог міжнародного та національного законодавства, правил перевезень вантажів даним видом транспорту, стану вантажу, класифікації та ідентифікації вантажу, вибору маршруту перевезень, транспортного засобу, тари, упакування, маркування, сумісності вантажу, технологічних процесів приймання, навантаження, розвантаження, видачі та зберігання. Зберігають і перевозять спеціальні вантажі з дотриманням заданих температурних, санітарних, протипожежних вимог, забезпечення безпеки перевезень тощо.

Оплата перевезень спеціальних вантажів також здійснюється, як правило, з використанням спеціальних правил застосування тарифів.

Яскравими прикладами спеціальних вантажів є *небезпечні вантажі* (НВ), живі тварини, швидкопсувні вантажі, коштовні вантажі, великовагові та негабаритні вантажі тощо.

На повітряному транспорті, згідно з Правилами повітряних перевезень вантажів [20], вантажі, що потребують спеціальних умов перевезення, мають називати «визначені категорії вантажів». Під цим визначенням розуміють вантажі, перевозити які, з огляду на їх характер, слід за спеціальними умовами. Визначені категорії вантажів на повітряному транспорті включають: швидкопсувні, вологі, коштовні, важкі, великогабаритні, довгомірні, небезпечні вантажі; живих тварин; автомобільні та транспортні засоби; вантажі, що мають сильний та/або неприємний запах; товари військового призначення та подвійного використання; твори мистецства та музейні експонати; несупроводжуваний багаж; людські останки; невеликі пакети тощо [20].

1.2. Особливості доставки та регулювання перевезень небезпечних вантажів

До *небезпечних вантажів* (*Dangerous goods*) належать усі речовини, матеріали, вироби, відходи виробничої та іншої діяльності, які внаслідок своїх специфічних властивостей можуть під час перевезення за наявності певних чинників стати причиною вибуху, пожежі, псування та знищення повітряних суден, інших вантажів, складів, спричинити матеріальний збиток та завдати шкоди навколишньому середовищу або привести до загибелі, травмування, отруєння людей і тварин. До небезпечних властивостей вантажів належать: вибухонебезпеченість, вогненебезпеченість, токсичність, радіоактивність, інфекційна небезпека, окисні та корозійні властивості.

Перевезення небезпечних вантажів належить до найвідповідальнішої сфери перевезення та вимагає максимальної уваги від усіх учасників транспортного процесу: вантажовідправника, вантажоодержувача, агентів, перевізників, вантажних служб аеропортів, експедиторів та ін. Недотримання хоча б однієї з вимог правил перевезень небезпечних вантажів може мати негативні наслідки як для відправника, так і перевізника й третіх осіб.

Перевезення небезпечних вантажів усіма видами транспорту жорстко регламентується різними міжнародними та національними нормативними актами.

Загальне регулювання перевезення небезпечних вантажів здійснюється на найвищому рівні — на рівні Організації Об'єднаних Націй (ООН) та Міжнародного агентства з атомної енергії (IAEA – МАГАТЕ). Також значну роль в регулюванні перевезень небезпечних вантажів відіграє Європейська економічна комісія ООН (UNECE).

З ООН тісно співпрацюють такі міжнародні організації, як: ICAO – Міжнародна організація цивільної авіації; IATA – Міжнародна асоціація повітряного транспорту; IMO – Міжнародна морська організація; OTIF – Міжурядова організація з міжнародного залізничного сполучення; ORC – Організація співробітництва залізниць; FIATA – Міжнародна федерація експедиторських асоціацій; IRU – Міжнародний союз автомобільного транспорту; Центральна комісія навігації по Рейну; Дунайська комісія тощо.

Комітетом експертів з перевезення небезпечних вантажів (далі – комітет експертів ООН) були розроблені рекомендовані процедури перевезення усіх видів небезпечних вантажів за винятком радіоактивних матеріалів. Дані процедури, що застосовуються на усіх видах транспорту, опубліковані в «Рекомендаціях з перевезення небезпечних вантажів – Типові правила» (*Recommendations for the Transport of Dangerous Goods – Model regulations*). Рекомендації з випробувань та критеріїв містяться в окремому посібнику «Рекомендації з перевезення небезпечних вантажів. Посібник ООН з випробувань та критеріїв» (*Recommendations for the Transport of Dangerous Goods, Manual of Tests and Criteria*).

МАГАТЕ розробило рекомендовані процедури щодо безпечного перевезення радіоактивних матеріалів. Дані процедури опубліковані в «Правилах безпечного перевезення радіоактивних матеріалів» (*Regulations of the Safe Transport of Radioactive Material*).

На основі рекомендацій ООН та МАГАТЕ міжнародні організації та національні органи влади різних країн розробляють нормативні документи, що регламентують перевезення небезпечних вантажів різними видами транспорту. На сьогодні склалася система нормативно-

правової документації, що регулює перевезення небезпечних вантажів різними видами транспорту.

Система міжнародного регулювання перевезення небезпечних вантажів — досить складна та включає багато конвенцій і угод. Основні з них показані в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Перелік документів, що регламентують перевезення небезпечних вантажів різними видами транспорту

<i>Автомобільний транспорт</i>
Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ADR). Протокол про підписання та додатки А і В
<i>Залізничний транспорт</i>
Правила міжнародного перевезення небезпечних вантажів залізницями (RID), Додаток 1 до доповнення С до Конвенції про міжнародне перевезення вантажів залізницями (COTIF)
Правила перевезень небезпечних вантажів, Додаток 2 до Угоди про міжнародне вантажне сполучення
Правила перевезень небезпечних вантажів залізницями, затверджені на п'ятнадцятому засіданні Ради залізничного транспорту держав-учасників СНД 5 квітня 1996 р. (зі змінами).
Правила перевезень рідких вантажів наливанням у вагонах-цистернах і вагонах бункерного типу для перевезення нафтобітуму, затверджені 50 Радою залізничного транспорту (протокол від 22.05.09)
<i>Морський транспорт</i>
Міжнародний кодекс морського перевезення небезпечних вантажів (IMDG Code)
Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі 1974 р. (SOLAS 74)
Міжнародна конвенція із запобігання забрудненню з суден 1973/78 р. (MARPOL 73/78)
Міжнародний посібник з безпеки для нафтових танкерів і терміналів (ISGOTT)
Міжнародний кодекс будування та обладнання суден, що перевозять хімічні вантажі наливом (Кодекс IBC)
Кодекс безпечної практики перевезення незернових навалювальних вантажів

<i>Повітряний транспорт</i>
Безпечне перевезення небезпечних вантажів повітрям. Додаток 18 до Чиказької конвенції про міжнародну цивільну авіацію
Технічні інструкції з безпечноого перевезення небезпечних вантажів повітрям. Документ ICAO 9284-AN/905 (TI ICAO)
Інструкція про порядок дій в аварійних обставинах у випадку інцидентів, пов'язаних із небезпечними вантажами, на повітряних суднах. Документ ICAO 9481 — AN/928
<i>Правила перевезень небезпечних вантажів IATA (DGR)</i>
<i>Річковий транспорт</i>
Європейська угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами (ADN)

На відміну від типових правил перевезення небезпечних вантажів, усі ці документи обов'язкові для виконання у міжнародних перевезеннях небезпечних вантажів територіями країн, які їх ратифікували. Вибір нормативного документа, вимогами якого слід керуватися під час міжнародних перевезень небезпечних вантажів, залежить від виду транспорту, яким здійснюються перевезення, виду вантажу, а також маршруту перевезення.

Більшість з нормативних документів перевидається через певні терміни часу. Застосовуючи конвенції, угоди, правила, кодекси, інші нормативні документи і додатки до них, що регламентують перевезення небезпечних вантажів, важливо пам'ятати, що варто використовувати лише чинні видання.

На національному рівні питаннями регулювання перевезень небезпечних вантажів у кожній країні займаються національні повноважні органи, зокрема Міністерство транспорту, окремі департаменти з видів транспорту. Вони здійснюють контроль за перевезенням небезпечних вантажів, видають різні дозволи.

На національному рівні також є документи, що регламентують перевезення небезпечних вантажів, зокрема закони країни, постанови Уряду, накази, правила та інструкції Міністерства транспорту, департаментів різних видів транспорту та ін.

1.3. Організаційно-технологічні особливості доставки небезпечних вантажів повітряним транспортом

1.3.1. Регулювання перевезень небезпечних вантажів. Класифікація небезпечних вантажів

Повітряне перевезення небезпечних вантажів на міжнародному рівні регламентується такими правилами та інструкціями міжнародних авіаційних організацій ICAO та IATA:

- Безопасная перевозка опасных грузов по воздуху. Приложение 18 к Чикагской конвенции о международной гражданской авиации [7];
- Технические инструкции по безопасной перевозке опасных грузов по воздуху. Документ ICAO 9284-AN/905 [9] (далі — ТІ ICAO);
- Инструкция о порядке действий в аварийной обстановке в случае инцидентов, связанных с опасными грузами на воздушных судах. Документ ICAO 9481 – AN/928 [8];
- IATA Dangerous Goods Regulations (DGR) – Правила перевезень небезпечних вантажів, видання IATA поточного року [2].

На національному рівні в Україні повітряні перевезення небезпечних вантажів регламентуються такими основними документами:

1. Повітряний Кодекс України, затверджений Верховною Радою України, № 3393-VI від 19.05.2011 р.
2. Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» № 1644-14 від 06.04.2000 р.
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 733 від 1 червня 2002 р. «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення НВ на випадок настання негативних наслідків під час перевезення НВ».
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 690-р від 20.11.2003 р. «Про вдосконалення механізму здійснення контролю за міжнародними повітряними перевезеннями товарів військового призначення та подвійного використання».
5. Наказ державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації № 822 від 02.11.2005 р. «Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом».